Nyolczadik évfolyam. 80-ik szám. Kolozsvártt, 1878. szombat április 6.

A „KELET“ előfizetési dija:
Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva
Egész évre . . . . . 16 frt.
Félévre . . . . . 8 „
Negyedévre . . . . . 4 „
Egy hóra helyben . . . . . 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik a „Kelet“ mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ES KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Hirdetési dijak
Hatszor hasábozott gármond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdij minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknél külön kedvezményt is nyujt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:
Bécsben: Oppelik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus den Wollzeile 36.) Haasenstein et Vogler (Wallfischgasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau Budapesten. Haasenstein és Vogler hirdetés közv. irodája. Weisz Mór hirdetések felvételi irod. Bécsben Wollzeile 18. és Budapest servitatér 5. sz.

Nyiltéri czikkek
garmond sora után 25 kr. fizetendő.

Szerkesztői szállás:
Főtér 4-ik szám hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ ÉRTÉKESB CZIKKEK DIJAZTATNAK.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:
Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

1854—1878.

III.

(J. V.) Anglia és Francziaország már 1853. kezdetén tisztában lehettek volna azzal, hogy a háboru Oroszországgal kikerülhetlen. A békés megoldás sikertelen kisérletei egy álló esztendeig késleltették a tettleges actiot. Lett volna tehát elég idő arra, hogy az előre láthatott tettleges actióra mind Anglia, mind Francziaország minden irányban teljesen előkészüljenek.

De nem hogy teljesen, félig se voltak elkészülve, midőn reákerült a dolog.

Majdnem hihetetlen ez a tájékozatlanság és strategiai tudatlanság, melylyel a két nyugati hatalom háboruba kezdett Oroszországgal.

Az orosz követek Londont és Párist 1854. febr. 4-én elhagyták; Anglia és Francziaország követei még egy álló hónapig késlekedtek Sz.-Pétervárott, várva, remélve a feszült viszonyok békés megoldását; végre, miután ez csak nem következett be, márcz. 3-án ők is hazautaztak. Egy hét mulva elindul a Napier admirál (nem a jelenlegi angol főparancsnok) alatti angol hajóhad (44 hajó 2,200 ágyuval és 22,000 emberrel) a keleti tengerre. Ehhez csatlakozott egy franczia flotta is. E hajóhad feladata lett volna Oroszországot a legérzékenyebb helyen megtámadni; a keleti tengeren levő orosz flottát megsemmisitni, Kronstadtot bevenni s az ország fővárosát — Szentpétervárt — ostrom alá venni.

A formalis hadüzenet márcz. 28-án történt meg. Egész Európa feszült figyelemmel várta a keleti tengerre küldött expeditió eredményét. De a nagy reményekből semmi sem teljesült. Senki se tehette fel akár az angol, akár a franczia admirálitásról, hogy az európai tengereken levő erődök felől pontos és biztos ismeretekkel ne birnának. Ez alkalommal azonban kétségtelen bizonyitványát adák teljes tudatlanságuknak a hadi tengerészet érdemes férfiai. Mindkét flotta ugyanis, a nélkül, hogy csak sejtelmük is lett volna a helyi viszonyokról, egy istenadta jó szerencsére neki indult, hogy hamarosan bevegye Kronstadtot; aztán midőn megérkeztek a helyszinére, ott vették észre az admiralis urak, hogy Kronstadt a tengerről megközelithetlen; mert a szoros vizi-út batteriái között minden hajójuk biztos pusztulásnak tétetnék ki.

A kora tavasszal elindult nagyreményü expeditió késő ősszel tért vissza; egyik Alandszigeti kis erődöt — Bomarsundot — s nehány tengerparti falut összerombolt; ennyi volt a költséges kirándulás összes eredménye, — nó meg. a kissé ugyan drágán vásárolt, de mégis megszerzett topographiai tájékozottság.

E közben Miklós czár is türelmetlenkedett a miatt, hogy a még csak magukban küzdő törökökkel sem tud boldogulni. 1854. márcz. havában Paskiewitschet küldé a dunai hadsereg élére; ez átlépte a Dunát s ostrom alá vette Silistriát. Ezzel meg volt szegve a feltétel, melyhez Ausztria és Poroszország semlegessége vala kötve.

Ausztria tehát (Poroszországgal egyetértésben) felszólitá Oroszországot, (1855. jun. 3.) hogy a Dunafejedelemségekből haladéktalanul vonuljon ki. Egyszersmind szerződésre lépett a portával (1854. jun. 14.), melyben kötelezé magát, hogy szükség esetén fegyverrel fogja Oroszországot a Dunafejedelemségek elhagyására kényszeritni, e tartományokat a helyreállandó béke alkalmával a portának visszaadja és átalán nem bocsátkozik oly egyezségbe, mely Törökország integritását sértené.

Az oroszok, hogy Ausztriát ne provokálják, jun. 21-én felhagytak Silistria ostromával s egész hadseregükkel visszavonultak a Pruth mögé.

Anglia és Francziaország szárazföldi csapataikat Gallipoliba gyüjték. De sehogysem tudtak valamely határozott haditervben megállapodni. Kezdetben a Dunafejedelemségekben akarták megtámadni az oroszokat; de miután ezek onnan kivonultak s helyükbe benyomult az osztrák megszálló hadsereg, a szövetséges hadsergek actiójára más terrenumot kelle keresni. Két egész hónap (jul. és aug. telt bele, mig végre megállapodtak abban, hogy Sebastopol ellen indulnak.

Az oroszok feketetengeri egész flottájukat (54 hajó) Sebastopol előtt elsülyesztették a végett, hogy a tenger-felőli ostromot lehetlenné tegyék.

Az oroszoknak Törökország meghóditására irányzott támadó hadjáratuk tehát odajutott, hogy védelmi küzdelem lett belőle.

Ha akkor Anglia és Francziaország kellő előkészülettel, jóravaló hadvezénylettel és az ily körülmények között annyira nélkülözhetlen energiával látnak vala a feladat megoldásához: minden bizonynyal végkép lehüthették volna az orosz aspiratiokat s rendezhették volna az összes keleti viszonyokat maradandólag.

Még Ausztria és Poroszország részéről is legalább a passiv assistentia biztositva volt a szövetségesek részére; sőt nemsokára (1855. márcz. 4.) még Szardinia is hadat üzent Oroszországnak.

Az alkalom tehát megvolt Oroszország leültetésére. De hiányzott a képesség az alkalom kizsákmányolására.

Láttuk a keleti tengerre küldött expeditiónak a komikumba csapó kudarczát. Azután két hónapig tartó vajudásába került a szövetséges hadvezényletnek annak elhatározása, hogy Sebastopol ellen induljanak. Sebastopolról ismét azt hitték, hogy egyetlen rohammal vagy legalább igen rövid ostrom után hatalmukba fogják ejteni. Ebben is csalódtak. Kerek esztendeig vesződtek Sebastopol alatt; százszor bánták meg, hogy miért engagirozták magukat éppen ezen — sikerre legkevesebb reményt nyujtó — helyen, de már a „katonai becsület“ nem engedé az ostrom abbanhagyását. Ott töltötték tehát a — főleg Angliának sokáig emlékezetes — 1854—5-ik telet.

És minő tél volt ez?!

Az ostromló hadsereg nem lévén előkészülve téli hadjáratra, mindenben hiányt szenvedett. Még csak fájuk sem volt. A szünni nem akaró eső és hó az egész vidéket feneketlen sártengerré változtatta; a katonák éjet-napot ázva-fázva töltöttek; lerothadt testükről a ruha; soknak nem lévén lábbelije mezitláb végezte a szolgálatot. Az ily állapotok természetes társai: a typhus, skorbut és kolera iszonyuan dultak; sőt föllépett egy sajátságos ismeretlen betegség, a huzamos esős és hideg idő következtében sokaknak kezei és lábai kezdtek rothadni, üszkösödés állott be s a ki ezt megkapta, menthetetlenül elveszett. Rendeltek ugyan hazulról nagymennyiségü téli-ruhát és élelmiszert; de sok időbe került, mig ezek megérkeztek, és mikor már ott voltak, mindenféle pedans rendszabályok miatt (főleg az angol szállitmányoknál) hihetetlenül elhuzták-halasztották a kiosztást, elannyira, hogy tömegesen fagytak el és vesztek éhen akkor, midőn már régen ott volt (a hajókon) egész nagy tömege az élelmi és téli ruhakészletnek. Egy szörnyü vihar (nov. 13—14) keményen megviselte a szövetségesek flottáját; három nagy hajó, élelmi és ruhakészlettel tömve, elmerült.

Az angol közvélemény és sajtó felzudult. Keményen megtámadták magát az egész rendszert, mely possibilissé tette a megtörtént dolgokat; a parlament, Reobuk inditványára, vizsgáló bizottságot küldött ki a kalamitás okainak s a hibák okozóinak kikutatására; Napier admirál helyére Dundas, Aberdeen (az orosz-barát) miniszterelnök helyébe Palmerston lépett, — nós, ez volt az a leczke, mely, igaz, méregdrága volt, de a melynek következtében ma elmondhatja Volseley ur, hogy „Anglia sohasem volt erősebb, mint ma.“

— Az országgyülési szabadelvüpárt tegnapelőtti értekezletén részletes tárgyalás alá vétetett az 1878-iki államköltségvetés.

Gorove elnök megnyitván az ülést, első sorban elfogadtattak az ő felsége személye körüli, — és a horvát-szlavon miniszterium, továbbá a belügyminiszterium költségvetései.

Ezután fölvettetett a közlekedési miniszterium költségvetése, melynél fölszólalás történt az apahida-szász-régeni kőut kiépitése érdekében, továbbá a Szamos alsó részének szabályozása iránt.

Péchy miniszter az elsőre nézve kijelentette, válaszolván a felszólalóknak, Tisza Lászlónak és Lészay Lajosnak, hogy a nevezett vidéken különben inség levén, e különben is szükséges vonal kiépitéséről gondoskodni fog.

A szamosi szabályozásra nézve szintén kijelentette Kende Kanut és Domahidy képviselőknek, hogy a költségvetésbe hajlandó fölvenni a p. ü. bizottság által törölt összeget.

A kereskedelmi tárcza tárgyalásánál a statisztikai hivatalra vonatkozólag Hegedüs tett megjegyzéseket, egyszersmind elhatározta az értekezlet, hogy a Ráth Károly-féle inditványt, mely a droit de statisque-ra vonatkozik, mellőzi.

A pénzügyi tárcza tárgyalásánál Simo L. felszólalására, ki a pudorojii vasgyárnál bizonyos reformokat kivánt, Széll miniszter igéri, hogy ez ügyre figyelemmel lesz, s a mennyire a lehetőség engedi, megteszi a szükséges intézkedéseket.

Ezzel az értekezlet véget ért, a ma tartandó értekezletre halasztatván a még hátralevő tárczák és a büntető törvénykönyvre vonatkozó főrendi üzenet tárgyalása.

— Bausznern Guido, a szász-párt ismert vezére, lemondott képviselői mandatumáról. E lépés okául, terjedelmes beszámoló levelében, melyet ez alkalommal választóihoz intéz, azt adja, hogy a szászok által ezután követendő politikára nézve az országgyülési szászkör többségével nem birt egyetértésre jutni. Bausznern a magyagyarokkal való békekötés politikáját vallja magáénak; rálép a kifályföld rendezése által teremtett alapra, melyet véglegesnek itél, s meddőnek nevezi a harczot, melyet ez ellen folytatni akarnak. Elismeri, hogy a királyföld politikai rendezése, legtávolabbról sem sérti a szász elem nemzeti és culturalis érdekeit; a harcz folytatása azonban könnyen ez érdekeknek is kárára válhatnék. A szásznép fejlődését tökéletesen biztositottnak látja a nemzeti egyház és nemzeti tanintézetek által. A jelenlegi kormány megbuktatására czélzó politikát ő nem követheti, mert Tisza Kálmán kormányát az exclusiv szász szempontból megitélni nagy félszegség; s a legfőbb kérdésekben pedig, mint a kiegyezési politika és a keleti politika kérdésében, teljesen egyetért vele. Meg van győződve, hogy Anglia szövetségét csak ily módon lehetett biztositani, megőrizve egyszersmind Németország barátságát. Ezért nem járulhatott a szászpárt azon elhatározásához, hogy a budgetkérdésben a kormány ellen fordul, mikor a kiegyezés már függőben van, a külügyi helyzet pedig épen legválságosabbá alakul. Erős meggyőződése, hogy ha a szászok megteszik az első kiengesztelő lépést, a magyarok örömmel megteszik a másodikat. Az exclusiv szász álláspont fenntartása a haza általános érdekébe ütközik. Bausznern választói itéletétől teszi függővé, hogy e visszalépése a nyilvánosság teréről ideiglenes legyen-e, vagy végleges.

— Az osztrák felső ház bizottsága a bank alkormányzói kineveztetését ugy óhajtja módositani, hogy a kineveztetés a főtanács hármas kijelölésére történjék. E módozatot a bank, mint a „B. C.“-nak irják, még kevésbé hajlandó elfogadni, mert három arravaló egyént nehéz lesz találnia, s megtörténhetnék, hogy a jelöltek közül a nem arra valót érné a kormányválasztása. Ennél még inkább elfogadnák az egyszerü kinevezést.

A keleti kérdés.

Az angolországi közvéleményre nézve igen jellemző az eddig — sokszor arczátlanul is — muszkabarát „Times“ hirtelen megfordulása, Lord Derby lekőszönése és a kormány erélyes föllépése óta. Ma reggeli számában Salisbury marquis körsürgönyére a következő figyelemre méltó megjegyzést teszi: a kormány körirata vádat emel az egész san-stefanói szerződás magva ellen. A helyzet most már világos, az angol politika szempontjai mentek minden ketélytől. Oroszországnak határoznia kell, hogy határtalan arrogantiájával meg akarja-e semmisitni minden békés megoldás lehetőségét.

A külügyek tekintetében lépésről lépésre javul a helyzet a mi előnyünkre. Salisbury jegyzéke egy hatalmas fordulót képez a helyzetben a mi javunkra, az oroszellenes irányban.

Hogy Bécsben mikép fogják föl az angol külügyér manifestumát, kilátszik a „P. Ll.“ következő bécsi sürgönyéből;

„Salisbury körjegyzéke által az itteni politikai körök felfogása szerint a szakitás Anglia és

---

A „KELET“ TÁRCZÁJA.

Az ödenweileri kastély.

Elbeszélés.

Irta:

George Sand.

XI.

Az est ebád.

(Folytatás.)

Miután e felvonás is bevégződött, visszatértünk a terem földszinti részébe, mely mint mondva volt, tetszés szerint pihenő, vagy tanuló helyül szolgált, s mindenki Boccaferri körül tolongott, hogy meghallgassa véleményét s hasznára forditsa megjegyzéseit. Itt láttam, mennyire igyekszik minden szavával fejteni tanitványai elméjét; mert beszélgetése valóságos tanóra volt, s a legkomolyabb is mély értelmübb, mit e tárgyban valaha hallottam.

Mialatt az előadás tartott, tartózkodott az öreg félbeszakitni a szinészek szavait, s bármit is tettek, dicsérőleg vagy hibáztatólag nyilatkozni; félt volna zavarni, vagy a kitüzött czéltól félrevezetni őket. A felvonások közben aztán birává avatta magát; müvelt közönség czimjét vette fel s bővön osztott hibáztatást és dicséretet.

— Tisztelet Czeczilianak! Igy kezdte szavait. E felvonásban mindnyájunkat felülmult ma este. Oly büszkén hordozta a kardot s ugy beszélt a szerelemről mint Romeo: szeretetet keltett bennem a fiatal ember iránt, kinek szerepe oly igen kényes. Észrevettetek-e egy szellemdús vonást benne gyermekek? Halljátok Celio, Adorno, Salvator, mert ez csak a férfiakat illeti, a fiatal lányok mit sem értenek belőle.

A dalmü szövegében, melyet mindnyájan könyv nélkül tudtok, van egy szó, melyet soha sem hallhattam nevetés nélkül. Ott a hol donna Anna jegyesének elbeszéli, hogy majdnem áldozatul esett a don Juan merész szemtelenségének, midőn e gazember a lovag meggyilkoltatása éjjelén az Octavio hangját s modorát utánozta, hogy szerelme által törbe ejtse őt. Elbeszéli a leány, hogy kiragadta magát ölelő karjai közül, s sikerült menekülnie előle.

Ekkor Oktavio, ki ez elbeszélést siralmas arczczal hallgatja végig, egész naivul énekli: Respino! (fellélekzem!) A szó, zenészeti tekintetben nagyon jól beillik a párbeszédbe, a mint, hogy Mozárt minden szót oly szépen, zengzetesen is alkalmaz, de azért e kifejezés itt, mégis nagyon ostobán hangzik. Rubini, mint avatott müvész, minden hangsulyozás nélkül mondta ki e szót, s igy meglehetősen elkerülte a nevetségességet; de csaknem valamennyi Octavio, kiket én hallottam, el nem mulatták az illető helyen teljes hangon fellélegzeni s szemöket égfelé emelni, mintha mondani akarnák a közönségnek:

„Bizony isten! elég illő áron menekültem a bajból!“

„Nós mit tett Czeczilia? Anna elbeszélését oly őszinte, mély fájdalommal, oly nemesen elnyomott elkeseredéssel hallgatta, hogy bármely müveletlen közönség sem talált volna nevetésre okot benne! Láttam elhalványodni fiatal Octaviom arczát, mert a valódi szinész arcza nagy felindulás közben a festék alatt is képes elhalványulni, a nélkül, hogy szüksége lenne félreforditva zsebkendőjét végig huzni rajta. És midőn Oktavionk megszabadult nyugtalanságától, a helyett, hogy azt mondja, „fellélekzem! lelkemélyéből igy kiáltott fel: Ó elbukva, vagy megmentve, mindig, örökre enyém maradtál volna!

„Igen, igen! kiáltott fel Stella, ki éppen nem tartotta dicsőségnek az egészen tudatlan lánykát játszani, s ki mindenek felett abban igyekezett, hogy művésznő legyen; e szavak engem is annyira meghatottak, hogy valóságos lelkifurdalást éreztem, a miért a gazember karjai közt egy percznyi felindulást éreztem. Szerelmet éreztem Octavio iránt, és meglátjátok a negyedik felvonásban, mennyi erőt és büszkeséget kölcsönöztek nekem e nagylelkü szavak.

„Bravo, bravissimo! szólt Boccaferri, ezt nevezem aztán átértésnek; egy valódi művészre nézve ne is veszszen kárba a felvonások köze. Mialatt tagjait s hangját pihenteti, szellemének munkálkodnia kell akkor is, átfutni elméjében, az éppen átélt kedélyizgalmakat, s a nehézségek ellen ujabb küzdelmekre készülni. . .

De most jut eszembe! a mai darabban hiányzott egy apa nekünk; most imé itt van. Salentini urat éppen az ég küldötte számunkra, neki kell rögtönönöznie az atya jelenetét. Az a Molière művében fordul elő, és nagyon szép! Gyorsan gyermekek! Egy spanyol grand jelmezét Salentini ur számára.

Egy XIII. Lajos korabeli öltözéket, mely a IV. Henrik korába is átcsap kissé, jó régi divatu, nagy nyakfodor, violaszin nadrág, hosszan lenyuló mellény, kevés, vagy éppen semmi szalagcsokor. Siessen Stella, mit se feledjen el, tudja, hogy a fiatal lányok rendes mentségét, „arra nem is gondoltam,“ nem fogadom el.

Nézzétek át mindketten, a Molieréből való jelenetet, folytatá, s felém Celio felé fordulva. Csak abból áll az egész, Salentini ur, hogy a szerep szellemét idézze föl emlékében, s ahoz tartsa magát. Legkevésbé se kösse magát a szavakhoz. Ellenkezőleg felejtse el azokat merőben, a legkissebb eszében megtartott mondat megöli a rögtönzést . . . . . De édes istenem! egészen feledem, hogy ön nem szindarab játszás végett jött ide. Azért csak szivességből fogja ezt tenni, s tudom sikerülni is fog az önnek, mivel más szakmában tehetséggel bir, és az igaznak és szépnek érzete a müvészet minden ágának átértésére szolgál. A müvészetek egygyütesen egygyet alkotnak nemde?

— Mindent el fogok követni, mi tőlem kitelik, hogy senkit ne zavarjak, feleltem, és esküszöm önnek, hogy mindez engem végetlenül gyönyörködtet, érdekel, és vonz.

— Köszönet ezért a müvésznek! kiáltott fel Boccaferri, kezét nyujtva. Oh müvésznek lenni! egyedül csak ezért érdemes élni a világon! . . .

— Most pedig, mi ketten lássunk a diszletekhez! — szólt leányához fordulva; csak reád van szükségem, hogy don Juan palotájának belsejét helyreállitsam. Ti meg tartsátok készen a szobor öltözetét, hogy Salentini ur, a Démanche uram jelenete alatt gyorsan magára vehesse; s te Mazettó, eredj csinálj redőket arczodra, hogy eljátszhasd e vén ember szerepét. És ha neked Celio azon szerencsétlen gondolatod támadna, hogy a szinfalak közt fecsegni állj, akkor tudd meg, hogy roszul fogok játszani, mint az ezelőtti felvonás utolsó jelenetében történt. Megharagitottál, és mindjárt nem voltam eléggé gyáva; s ha pedig én roszul játszom, akkor te is ugyanazt teszed. Nagyon téved, ki azt hiszi, hogy egy szinész annál inkább ragyog, mentől roszabb az, kivel játszik.

A darab jól lefolyt egész az utolsó jelenetig, midőn a szobor ismét megjelenik, hogy aztán egy sülyesztőbe don Juannal együtt alábukjék. De midőn a szinpad alá megérkeztünk, Celio, kinek kezét, még kövesült kezeimben tartottam, egyszerre csak minden bévezetés nélkül igy szólitott meg:

— Ezer menykő, vigye el önt az ördög! Ön az oka, hogy a dráma legkiválóbb része roszszul sikerült nekem; hidegebben játsztam mint maga a szobor, mig lesujtónak s lesujtottnak kell vala lennem. Boccaferri nem fogja elképzelni, hogy ma este miért játszottam éppen olyan rosszul, mint a bécsi várszinházban.

De én megmondom önnek. Igen sokat néz Czeczíliára, és ez nagyon bánt engem. Don Juan szerelemféltő; ez képtelenség.

Ez azon gondolatot ébresztheti, hogy szerelmes is, és az nem egyezik meg azon szerepel, melyet ma este itt, és eddig is az életben játszottam.

— Mit akar ezzel mondani Celio? feleltem. Vetélkedés, valami fogadás, vagy hadüzenet akar ez lenni? Beszéljen, hivatkozom azon erényére, mely önnek, a nélkül, hogy még jól ismertem volna, barátjává tett, — őszinteségére.

— Nem, egyik sem ezek közül, válaszolt ő. Ha ösztönömnek akarnék engedni, akkor itt e pinczében kifacsarnám a nyakát azonnal. De érzem, hogy nevetséges és megvetendő ember volnék, ha önt gyülölném, és ezért őszinte nyiltszivüséggel, mint vetélytársamat, és lennek daczára mint jó barátot, fogom önt ezentul tekinteni.

(Folyt. köv.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Oroszország között kikerülhetlen, ha Oroszország az utolsó órában el nem fogadja az összes békepontok vitathatóságát. Pétervárott, mint látszik, teljesen elejtették az Angliával való külön egyezkedés eszméjét. Azonban uj kisérletek várhatók, melyek czélja Ausztria-Magyarországot Oroszország részére megnyerni. A congressus létrejötte iránti reményekkel teljesen fölhagytak, miután nem várható, hogy Oroszország engedni fogna. A helyzet fölötte élére van állitva, legközelebb döntő határozatokat lthet várni Pétervárról."

A feszültség Oroszország és Anglia között máris oly nagy foku, hogy beszélnek Suvalov, londoni angol követ elutazásáról.

Ugyancsak a „P. Ll."-nak jelentik Bécsből, hogy Elliot, ottani angol követ, midőn átnyujtotta Salisbury jegyzékét Andrássynak, kifejezte Anglia határozott kivánságát a diplomatiai kooperáczió iránt. Anglia a legőszintébben ohajtja a békés megegyezést a Balkán tartományok jövendő alakulása iránt, de el van határozva a legvégsőre is, ha Oroszország nem enged s Anglia a leghatározottaban folytatandja a háborut, mig Oroszország tulsulya legalább 50 évre megtöretik.

Mindenfelől s mindinkább megerősitik azt, hogy az oroszok nagyon felsültek a török-orosz szövetség tervével, melyet a sajtó utján oly fennen hirecsteltek volt. Nelidoff a portát, Nikoláj nagyherczeg a szultánt sürgeti, unszolja egyre a védő- és támadó szövetség megkötésére, de hasztalan, mint azt nehány nap óta a táviratok bizonyitják. Achmed Véfik kormányelnök, ki az Angliához csatlakozás eszméje mellett van, az orosz-török szövetség esetőségével szemben benyujtotta volt ugyan lemondását, de — a mi fontos — a szultán ezt nem fogadta el s Véfik visszavonta lekószönését.

Berlinben, mint a legujabb hirek jelentik, az udvarbeli oroszpárt erőfeszitései Bismarck herczeggel szemben, ki Oroszország makacsságát hibáztatja, hasztalanok. A kanczellárról egyébiránt azt irják, hogyha congressus végkép reménytelenül elesik, idegbaja miatt vissza fog térni Varsinba.

Az orosz válasz Salisbury körjegyzékére, — mint a N. W. Tagblatt értesül — Bécsbe már jelezve van. Gorcsakoff az angol cabinet kifogásait, mint helyteleneket, visszautasitja s azt mondja, hogy Anglia a san-stefanói szerződés negatiójával világosan kimutatta szándékait. A congressus ennélfogva czéltalan s Oroszországra nézve lehetetlenné van téve.

Bolgárországban két orosz hadtest parancsot kapott Oláhországba visszatérni s Gyurgyevó és Bukurest közt állást foglalni. Attól félnek, hogy Oroszország egész Oláhországot ostromállapotba teszi. Az oláh kamrák legutóbbi ülésében Ghika és Sturdza élő szóval jelentést tőnek küldetésükről. A londoni kabinet kitartásra buzditotta Oláhországot a retrocessió kérdésében, mig a bécsi kabinet annak szükségére utalt, hogy e kérdés európai eldöntés alá utasitandó.

Oroszország pénzügyi helyzete.

Az orosz papirospénz értéke és az orosz értékpapirok árfolyama, utóbbi időben feltünőleg alánhanyatlott. Az orosz állami kötvények 1877. febr. havától f. év márcz. 9-éig $9^1/_2$%-al, az orosz rubel ugyanezen idő alatt 23%-al, csökkent. És márczius 28-án az esés még nagyobb volt. Mi lehet ennek oka, csak mulólagos aggodalom-e, avagy van tán alapos ok? A „N. fr. Presse" e kérdést vizsgálva arra a meggyőződésre jut, hogy az orosz értékek elértéktelenedése az orosz birdalom pénzügyi helyzete által okadatolva van. Hiszen — ugymond — csak a mult háboru alatt kell szemügyre venni Oroszország pénzügyi helyzetét és kétségbeejtő szinben fog az föltünni, ha netán kitörne az angol-orosz háboru, mely esetben aránytalanul erősebb ellenféllel kellene Oroszországnak megküzdenie.

Oroszország a lefolyt évben három kölcsönt volt kénytelen fölvenni: a 100 milliós rubeles nemzeti kényszerkölcsönt, a 200 millió rubeles keleti kölcsönt, és a 207 és fél millió márkra menő utolsó kölcsönt. Utóbbiból az aláirás napján csak 69 millió rubel volt jegyezve, meglehet azonban, hogy az orosz győzelmek befolyása alatt sikerült a maradékösszeget is elhelyezni. A rendkivüli bevételek 1877. évben mintegy 400 millió rubelt tettek, ezen rendkivüli költekezés azonban távolról sem volt elengendő a háboru költségeinek fedezésére, mert ezenkivül a bankóprés is igénybe véteett és 293 millió rubellel növekedett a papirpénz forgalma, s ezen összegből is 250 millió lett a mult évben elköltve.

1877. decz. 24-én a rendes jegyforgalom 734.7 millió rubelt tett, és az 1030 millió rubelre menő összes forgalommal szemben csak 180 millió rubel fedezet volt a birodalmi bankban. A háboru havonkint 55 millió rubel pótlást igényelt, ha az egész évet vesszük számitásba, és 82 milliót, ha a tulkiadást 8 hóra osztjuk meg. Ebből már most ki lebet számitani, hogy minő óriási pénzáldozatokat kellene Oroszországnak hozni, ha Angliával háboruba keverednék. Minthogy az angol flotta a Feketetengert telyesen elzárná az orosz hajók előtt, Oroszország a szárazföldi utra maradna utalva s ez esetben a hadiköltség minden hónapban legalább 90 millió rubelbe kerülne. Az angol nép nem hágy magával tréfálni, s ha egyszer háborut kezd, nem lesz nyugta, mig a török birodalomban állandó rendet nem csinált, akár egy esztendeig, akár ötig kelljen küzdezie. Az a kérdés tehát, hogy minő pénzeszközökkel rendelkezik Oroszország ily elhatározással szemben?

Az 1878. évi budgetben a bevételek és kiadások egyaránt kerekösszegben 600 millió rubellel vannak előirányozva. Az 1877. évi zárszámadások még nem ismeretesek, de egy berlini pénzügyi lap tudni akarja, hogy az 1878. évi budgetben **27 millió rubel deficzit van.** Az 1877. évi előirányzat szerint a bevétel 570 millió rubelt tett. Ha most Angliával kiütne a háboru, a 30 millióval magasabb előirányzat hatalmas csalódásnak fogna bizonyulni. Pedig mig az 1877. évi bevételre sem lehetne számitani, mivel az orosz kereskedelem előtt a keleti tengert is elzárná az angol flotta. A vámbevételeknek tetemesen apadni kellene és az egész termelés annyira pangásba sülyedne, hogy a belföldi indirect adók is kevesebbet jövedelmeznének.

Oroszországnak tehát ez idén oly deficitje lehet, mely igen nagy dimensiót ölthet. Hogy mily szorult helyzetben van a kincstár is, máris kitünik abból, hogy Oroszország államadóssági kamatai fedezése végett kénytelen volt $4^1/_4$%-os kincstári utalványokat kibocsátani.

A pétervári „Herold" számitása szerint Oroszország államadóssága papir rubelre átszámitva a következő:

kamatozó államadósság . .	1.792.822,215	rubel
vasuti adósság . . .	470.200,000	„
kamattalan államadósság .	1.037.572,025	„
együtt	3.300.594,240	rubel
további névleges vasuti adósság	1.095.400,000	rubel
névleges jelzálog és leszámitolási adósság . . .	588.820,000	„
együtt	1684.220,100	rubel

De azóta a birodalmi bank adóssága is növekedett 50 millió rubellel. A birodalom egyedüli segédforrása tehát a bankóprés, mely egyszer kamattalan, másszor kamatozó kincstári jegyek nyomtatására használtatik. E tekintetben azonban hamar el lehet érni azt a határt, a melyen tuimenni nem lehet. Az államkincstár az adóssági kamatok fizetésére 110 millió rubelt igényel. Tekintve, hogy az arany ágió igen magasra emelkedett, s hogy a vámbevételnél s más rendes bevételeknél is csökkenést lehet várni háboru esetén, tulzás nélkül mondhatjuk, hogy az idei budgetben a deficzit 100 milliót fog tenni, s minthogy minden hónapban 50—80 millió hadügyi kiadásra is kell számitani, kénytelen lesz a pénzügyi kormányzat havonként 100 millió rubel uj jegyet kibocsátani, ugy hogy az év végén a kibocsátott jegyek összege könnyen el fogja érni a 2000 millió rubelt.

A fölkelés a görög-török tartományokban.

(P. C.) Volo, márczius 22. Az Olymp oldalában fekvő 6190 lélek által lakott s Derelli kerülethez tartozó 13 falu fellázadt s egyesültek a Tzachia által vezényelt görög fölkelőkkel, kiknek már heves harczot kellett kiállni Derellinél török basibozukokkal és mustehafizokkal. — Utóbbiak nem voltak képesek állásukat föntartani s elhagyták Derellit, melyet a lázadók fölgyujtottak. — Egy második csata Nahalivado faluban volt, hol a basibozukok a nőket meggyalázták.

Farrala és Velestinonál is harczoltak a fölkelők albán basibozukokkal, kik mindenütt, hol összeütközésre került a dolog, megfutottak.

Vulgarni faluban tiz keresztyént megégettek. A „Times" tudósitója, Agtay, ki onnan ide érkezett, maga látta a félig megégett tetemeket. Az Amussa Aga által vezényelt törökök ugyan is tüzzel akarták elpusztitani vétkeik nyomait. Meggyalázták a nőket, s hogy a férfiak nekik ne alkalmatlankodjanak, azokat bezárták és rájuk gyujták a házakat.

Márcz. 16-án érkezett ide Hobart pasa és Izzedin posta gőzösön egy páncélos naszád által kisérve. Ugyanaz nap két szállitó hajó 5 zászlóalj katonát s nagymennyiségü élelmi s lőszert hozott. Volo, Portarja és Makrinicza elöljáróinak egyik tanácskozásán, mely a tengernagy elnöklete alatt tartatott, a jelenvoltak azon kérdést intézték Hobart pasához, hogy a felkelők által megszállott Makrinicza ártatlan lakói ellen lehető kimélettel járjon el. Hobart kijelenté, hogy a felkelőket elkergetni parancsot kapott ugyan, de az ártatlan és fegyvertelen lakosok irányában elnéző lesz. Előbb azonban kisérletet kell tenni, hogy a felkelők békés uton positioik elhagyására birassanak. Az idevaló elöljárókból álló küldöttség Makrinicziába ment Axelos és Basdekis felkelőkkel alkudozni. Hasonlag irásban is felhivta Hobart a felkelőket, hogy küldjenek ki maguk közül néhányakat békés alkudozásra.

A küldöttség eredménytelenül tért vissza. A felkelők kijelenték, hogy csak fegyvernek fognak engedni, hogy ők nem lázadók, és hogy vezéreik csak mint „a Thesszaliai sereg és ideiglenes kormányfőnökei" érintkezhetnek a török admiralissal. Miután Hobartnak nem volt elegendő hadereje, elhagyta ma az Izzedinnel Volot, a nélkül, hogy utazásának czélja tudva volna. Ajaban és pedig Aja-Kantosnak nevezett vidéken ujabban ismét 800 felkelő kötött ki, kikhez minden nap csatlakoznak egyesek Görögországból.

Az ezen kerületet képező félsziget 60,000 keresztény lakost számlál, s egészen a pelioni felkelő kezében van, kik 3,000 főre rugnak s csak fele részben görögök, fele részben benszülöttek, Ők defensivaban maradnak s megszakitják a közlekedést az ottomán hatóságok és az egyes falvak közt.

Ajat márczius 15-én az 1500 főlkelő három oldalról egyidejüleg támadta meg, de jól elsánczolt törökök által 50 ember veszteséggel visszaverettek. Ajában tegnap megint harczoltak s oda ma 1,000 török katona vonult.

A kiegyezésről.

A kiegyezésről irja a „N. fr. Pr.": A conferentiák a két miniszterium közt folyton tartanak, de egyezségre még nem vezettek. Az osztrák kormány el van határozva a 24 frtos vámtételt a kávéra az osztrák parlament előtt fenntartani, de a magyar kormány azonkivül a petroleum vám 3 frtra leszállitása miatt az iparvámoknál még conczessiót követel, Azt t. i., hogy a gyapjuárukban uj classzificatio készittessék, s ez a vegyes gyapot árukra külön vámtételt tartalmazzon. Azonkivül azt is kivánja a magyar kormány, hogy a gyapotáruk vámtételei leszállittassanak. A „N. fr. Presse" elfogadhatóknak tartja e követelményeket, ha a magyar kormány ezekért más kérdésben engedni kész, hogy t. i. elfogadja a birod. gyülés által a vámtariffán tett változtatásokat, nevezetesen azt, hogy a legfinomabb szövött áruk vámja emeltessék és a jutafonalra 1 frt 40 kr. vám vetetssék s a kocsiponyva magasabb vámmal láttassék el. A magyar kormány azonban e változtatásokat nem fogadja el, hanem követeli a tariffa változatlan elfogadását. Ez a posztó-vám kérdésében is megneheziti a compromissumot, mivel az osztrák kormány a posztóvám módositásába való beleegyezése által az iparvámok valamennyi differentiáját az osztrák képviselőház határozatai értelmében akarja eldönteni.

Az kiegyezés többi nehézségei a parlament által lesznek elintézendők. Az osztrák kormány arra törekszik, hogy a legujabb két havi provisorium az utolsó legyen. Azért a birod. gyülés husvéti szünideje a lehető rövid lesz; továbbá a quóta-küldöttségek is szóbeli érintkezésbe fognak egymással lépni, hogy az iratváltás hosszadalmas módja elkerültessék. — A restitutiók kérdésében szintén remélik, hogy közlekedés lesz kieszközölhető.

A „N. fr. Presse" különben erélyesen sürgeti a kiegyezési tárgyalások befejezését, s azt ajánlja, hogy az adóvisszatérités a 80 milliós adósságra vonatkozó transactió által compensáltathatik. Ha, ugymond, a magyar képviselőház legujabb határozatai szerint a 80 milliós adósságnak a quóta-küldöttséghez utasitásra remélhető (?) s Magyarországban is meg van az a hajlandóság, hogy a valódi vagy képzelt (?) jogokat feláldozza, s nem tekintve a jogi kérdést, elvállalja egy részét a 80 milliós adósságnak, akkor a viszszatérités kérdésében is concessio concessio ellenében áll, és a quóta-deputatiók jóakarattal s ha a kölcsönös recriminatiókat kerülik, létrehozhatják a megegyezést. Ekkor még minthogy a bankkérdés nem a törvényhozások, hanem a kormányok és a nemzeti bank dolga, csak a vámok kérdése marad még meg.

A lap itt azt ajánlja az osztrák kormánynak, hogy szakitson a védvámos iránynyal, s a 3 frtos petroleum vám és a kávéra valamely középvám elfogadásáért engedje Magyarországnak a posztóvámok kérdésében. A monarchiának föl kell hagyni végre a belső visszálylyal. A feszült külügyi helyzet a legsürgősebben azt követeli tőlünk, hogy a lehető gyorsan állitsuk helyre házunkban a rendet s legalább gazdaságilag készüljünk elő azon missióra, melyet a keleten betölteni hivatva vagyunk. E missióval szemben el kell tünnie némely aggodalmaknak, nehogy Ausztria és Magyarország ugy járjon, mint két czivakvó testvér, kiktől a mig apró dolgok miatt egymással veszekedtek, a ravasz idegen ellopta az őket illető örökséget.

ORSZÁGGYŰLÉS.

A képviselőház április 3-iki ülésében Elnök jelenti, hogy Bausznern Guido medgyesi képviselő ez állásáról lemondott.

Tudomásul vétetik, az elnökség felhatalmaztatik az uj választáshoz szükséges intézkedések megtételére.

Következik az 1878. évi költségvetés általános tárgyalásának folytatása.

Lichtenstein József egyebek között felemliti, hogy nézete szerint czélszerű volna, ha a miniszterium kezelése alól az összes állami vagyon elvétetnék és addig is, mig az jól értékesithető, egy önálló gazdasági főigazgatóság alá helyeztetnék, mely önállólag járhatna. Utal e tekintetben Németországra, hol szintén arról van szó, hogy a közgazdasági ügyek a kormányzatiaktól külön kezeltessenek.

Szükségesnek tartaná továbbá, ha a kormány a subventionált vasutakra nézve erélyesebb eljárást követne a kiadások leszállitása tekintetében. Elfogadja a költségvetést: az appropriatio kérdésére nézve a részletes tárgyalás eredményétől teszi függővé szavazatát. (Élénk helyeslés a balon.)

Ragályi Nándor kijelenti, hogy nem fogadja el a költségvetést s Helfy határozati javaslatát pártolja.

Nyáry Jenő b. főrendiházi jegyző áthozza a főrendiház üzenetét az ott letárgyalt törvényjavaslatokra nézve.

A szesz- és czukoradóra vonatkozó módositá-

Képmásolás a villanyos árammal.

Egyed Mózestől.

(Felolvastatott a kolozsvári iparos ifjak önképző körének mart. 17-én tartott gyülésén.)

Egy pont a legtöbb emberre nézve a csekélységek közé tartozik. Az emberek gyakran elmennek mellette, a nélkül, hogy szemükbe ötlene. Az a kis pont pedig, melyet oly sokan egy tekintetre sem akarnak méltatni, nem egyszer kiváló figyelemre érdemes. A gyakorlott tengerész előtt a messzi távolban felmerülő setét pont gyakran előre elárulja a közelgő zivatart és fenyegető veszélyt. Egy évtizede sem mult még el annak, hogy Európa mivelt államait egy kis pont annyira érdekelte, hogy 4 millionál több tallért adtak ki a felkereséséért. Ez a pont a nap tányérjának a középpontja.

Miként egy pont egy egész világrész figyelmét felköltötte, sőt tárczáját is igénybe vette, ugy egyesekre nézve is lehet gondos keresés tárgya. Elismerem, hogy olyan pont volt előttem is az a felelet, mit azon kérdésre kellett adni, mi legyen a mai felolvasás tárgya?

De a pont nem kerestette magát hosszasan. Mert tekintetbe véve, hogy önök között többen vannak, kik a villanyos áramot nem csak ismerik, hanem mindennapi foglalkozásaikban előnyösen alkalmazzák is, azért figyelemre méltó tárgy gyanánt ajánlkozott mindjárt először az a müvészet, melyet „gálván-folyam általi képmásolás" vagy röviden villanyos másolás néven ismernek, a melynek alkalmazása önök közül többekre nézve haszonnal jár. Épen ezen okoknál fogva lett a képeknek és tárgyaknak a villanyos árammal való másolása felolvasásom tárgyává is.

A villanyos másolás igen régi müvészet. Tények mutatják azt, hogy az már az aegyptomiak előtt ismeretes volt. A tények egyszersmind bizonyitékok arról, hogy Aegyptomnak jól kifejlett ipara volt. Ugyanis a Napoleon-féle expeditio alkalmával Thebe és Memphis temetkezése helyeiről olyan agyag-, porczellán- és üvegedények hozattak el, a melyek részben fémmel vannak bevonva. A fémburkolatokon kalapácsolásnak, reszelőnek vagy forrasztásnak a nyomát még nagyitó üveggel sem lehet észrevenni. Továbbá az egyptomiaktól reánk maradott, törött kardélek és fából készitett lándzsa-hegyek, melyek az olvasztás vagy kalapálás minden nyoma nélkül, erős rézréteggel vannak bevonva, szintén arra mutatnak, hogy az egyptomiak a villanyos másolást értették és használták. Végre az emberi alakokat, melyek az egyptomi ipar bélyegét hordják magukon és fémből vannak készitve, másképpen előállitani nem is lehete, mint villanyos áram segélyével, midőn az alak viaszból vagy más könnyen olvadó anyagból gyuratott, vékony fémréteggel bevonatott, és ebből azután a mintául szolgált anyag kiolvasztatott.

Noha e tények szerint a villanyos másolással már az ős időkben találkozunk, mégis mi azt csak az ujabb időkből ismerjük és csak azóta fejlődhetett, a mióta Gálváni felfedezte, hogy különböző testek (fém és fém, fém és savas viz) érintkezésénél villanyosság keletkezik, s a mióta Volta villanyos oszlopát összeállitotta és vele nemsokára 1801-ben azon felfedezést tette, hogy ha a villanyos áram valamely fémsó oldatán vezettetik át, akkor az oldat elemeire bomlik és pedig oly módon, hogy a fém a nemleges saroknál rakodik le.

De kérdezni fogják önök, hogy mit értek villanyos áram és mit villanyos sarkok alatt? Hogy azt megmondhassam, a végre ezen két fém, horgany- és rézlapot fogom használni. Ezeket e fa korongba erősitve, ezen üvegedénybe állitom, melybe előre sós vizet töltöttem. A fémeknek künn álló végeiken csavarok vannak megerősitve. Ezek arra szolgálnak, hogy azokba réz-sodronyt bekapcsolni lehessen.

Ha ezt teszem és az egyik fém-, p. o. a réztől jövő sodronyt a földdel kötöm össze, a másik fémnek pedig, a horganynak vezető sodronyával ezen készülék, az ugynevezett electroskop gyüjtő korongjához közeledem, akkor ezzel azon villanyosság egy részét közlöm, mely a fémek és a viz érintkezésénél fejlett. Mielőtt ezt tettem volna, előbb a felső süritő lapot az electroskopról levettem és akkor a mint láttuk, semmi hatás nem mutatkozott. De most a villanyosság közlése után emelvén fel a sűritőt, ime az alul látható aranylemez elhajlása elárulja, hogy a villanyosság jelen van.

Ha az elhajlást figyelemmel kisérjük, ugy azon jel, mely a villanyos aranylemez megé helyezett csont-lapra van metszve, mely felé amaz kitért. azt is mutatja, hogy minő villanyossággal van dolgunk. Miután az a vizszintes vonás a negativ villanyosság jele, következtethető, hogy a szerint a horganynál a negativ villanyosság ömlik ki. A kisérletet megforditva is végezhetem. Ezért az electroskoptól minden vele közölt villanyosságot elveszek. Most a horgonyt kötöm a földdel vezetőleg össze és a réz vezető sodronyával érintem a gyüjtő lemezt. Ha a süritő lapot ujra felemelem, most az aranylemez ellenkezőleg azon egyenes kereszt felé hajlik ki, mely a tevőleges villanyosság jele. E szerint a réznél a tevőleges villanyosság nyilvánul.

A horganyt és rezet az emlitett módon összekötve, egy villanyos elemet nyerünk, mely ugyan még kevés villanyosságot szolgáltat; de ha nem csak egy, hanem több ilyen horgany és rézlapot tartalmazó edényt összekapcsolunk, akkor a villanyosság nagyobb mennyiségben fejlik. Az ilyen edények együtt „villanyos telep" néven ismeretesek.

Valóban, hogy a telep nagyobb mennyiségü villanyosságot szolgáltat, az kimutatható ezen villanyos oszlop segélyével, mely szintén horgany és rézlemezekből áll, a melyek közé sósvizbe mártott posztó szeletek vannak helyezve. Ezen oszlopnak a feltalolója Volta, ki a kisérleteket ilyen eszközzel tette. Ha most az oszlop egyik végétől jövő sodronynyal közeledem az electroskop korongja felé, ugy az aranylemez nagyobb mennyiségü villanyosságot kap. Ezért ime kihajlása is jóval nagyobb, mint az, melyet az egy elemmel tett kisérletnél találtunk.

Ezen tünemények egy bizonyos erőről tanuskodnak, melyet villanyosságnak nevezünk, mely a testeket egészen áthatja. Ha az oszlop végeiről jövő sodronyokat most nem a földdel, hanem egymással kötöm össze, ugy ezen erő folytonossá, a villanyos árammá válik, melyet egyes hatásaiból kimutatni lehet. Ime itten a sodronyok közé egy delejtűtől jövő és ennek tengelyét többször körülövedző sodronyt kapcsolok bé. Az áram zárásával a tű a helyéből kitér. Ezt a villanyos áramnak a tűre való hatása okozza.

Hogy a villanyos áram a fémek nedves érintkezésével azonnal előáll, azt bizonyitja ezen kisérlet, melyet e két kis fém, horgany és réz lappal fogok tenni. Ime csak a tű tengelyétől jövő sodronyt ezekkel kötöm össze és a két fémlapot összeszoritom. Most nem áll elő anynyi villanyosság, a mely a tűt kitéritse. De ezen itatós papirszeletet kútvizbe mártom és a két fémlap közé téve, ezeket összeszoritom. Ime a tű azonnal kimozdul nyugvó helyéből. A kisérlet világosan mutatja, hogy a villanyosság a két fém nedves érintkezésével származik és tartós érintkezésnél folytonos villanyos erő, tehát áram keletkezik, mit a delejtű állandó kitérése jelez. Épen azért, mert az elhajlító villanyos erő a két fém érintkezéséből származik, ugy hogy a fémek nélkül itten villanyosság nem jelentkezne, azokat a villanyos áramra nézve mintegy székhelyeknek és a telep szélén levő fémeknek a kiállitó végét villanyos sarkoknak nevezzük. A mint láttuk, az a villanyosság, mely a horgany saroknál mutatkozik, ellenkező azzal, melyet a réz sarok szolgáltat. A horgányon előtünt villanyosság az arany lemezt a negativ jel felé hajlitotta el. A réz villanyossága pedig a tevőleges jel felé okozott kihajlást. Ezért a horganyt negativ, a rezet pedig positiv villanyos saroknak nevezzük. És a villanyos áram, a telepben a horganytól indulva, halad a réz felé. Ennek sarkától pedig a záriven keresztül a horgany sarokhoz jut.

Midőn a villanyos árammal valamely fémsó oldatot szétbontunk, akkor az oldatból a fém tisztán válik ki és az árammal egyazon irányba halad. A Volta kisérleténél is, melyet emlitettem, épen ez történt, ugy hogy a fém a negativ sarkon leülepedett.

Hogy a villanyos áram azon összetett testeket, a melyeken átvezettetik, felbontja, azt itten szemlélhetjük ezen egyszerü készülékkel, mely tölcsér alaku üvegedényből áll, melynek alsó szükebb nyilása parafával van bedugva. A parafa-dugón két sodrony van átvezetve, melyeknek külső vége az edényt tartó aljazathoz erősitett két csavarral van összekötve, a melyek a villanyos áramot vezető sodronyok felvételére szolgálnak. A sodronyok belső végére platina lemezek vannak reá erősitve és a sodronyok azon része, melyeket a lemez nem fed el, a parafa dúgóval együtt szurokkal van beöntve, hogy a nyilás vizhatlanná tétessék. Ha most a tölcsérbe valamely sóoldatot, vagy savanyitott vizet öntünk, ugy hogy az a platina lemezeket elfedje s azután a lemezek fölé az állvány karján lévő fogók segélyével az illető folyadékkal telt üvegcsöveket helyezünk, akkor a villanyos lánczot zárva, a savanyitott viz felbomlik és pedig, miként a kisérletek mutatni fogják, egészen különböző részek válnak ki.

(Folyt. köv.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

sok a pénzügyi bizottsághoz utasittattak; a büntetőtörvénykönyvre vonatkozó üzenet a szombati ülésben fog tárgyaltatni.

Bujanovics előtt ma a kérdés nem az, vajjon mennyiben reálisabb e budget az előbbinél, hanem az, vajjon várható-e a kormány javaslatai- és intézkedéseitől az egyensuly helyreállitása. Szóló e kérdésre határozott nemmel felel, s azon meggyőződését fejezi ki, hogy a kormány által czélbavett eszközök az egyensuly helyreállitását nemcsak nem biztositják, de még csak meg se közelitik. A legközelebbi tiz évre el van zárva az ország elől a helyes közgazdasági s fogyasztási adópolitika, s igy nem létezik eszköz, mely a 25 millió deficitet elenyésztethetné. Épen ezért szóló belemegy ugyan a budget részletes tárgyalásába, de azt a jelen kormánynak nem szavazza meg (Helyeslés.)

Schwarcz Gyula az alkotmánynak csak nemrég tapasztalt megtámadása után szükségesnek tartja az alkotmányos jogoknak egy alaptörvénybe foglalását, s ez mindenesetre feladatát fogja képezni a jövő országgyülésnek. Hazánkat csak ugy mentbetjük meg a jövő számára, ha nem ragaszkodunk a hagyományos restséghez és semmittevéshez, s nem fukarkodunk oly kiadásokban, melynek czélja előbbre vinni Magyarországot a kulturai fejlődés terén.

B. Simonyi Lajos kárhoztatja a bosnyák menekültek nagymérvü segélyezését. Olyan ez, mintha valaki éhező gyermekének szájából kivenné, s egy idegennek adná a kenyeret. Csaknem hét millió segély adatott már a bosnyákoknak, kiknek egy része nzm is menekült, s munkaképes; s történt ez akkor, midőn a munkaképtelen magyar ember feje alól eladják a párnát. (Élénk helyeslés.) Ha Magyarország természetes bevételi kutforrásairól rendelkezhetik, ha a kormány kiegyezése által le nem mond e vámok és fogyasztási adók jövedelmeiről, még helyreállithatja az egyensulyt; de ha elfogadtatik a kiegyezés, biztosan bekövetkezik az insolvancia, s vele a monarchia nagyhatalmi állásának veszélyeztetése.

Bánhidy Béla b. a következő interpellatiót intézi a miniszterelnökhöz:

Szándékozik-e a t. miniszterelnök ur törvényadta befolyásánál fogva odahatni, hogy Románia területi épsége föntartassék?

Irányi Dániel a következő interpellatiót intézi a miniszterelnökhöz:

„Az angol külügyi államtitkár által a parliament elé terjesztett egyik hivatalos okirat szerint gróf Suvaloff orosz nagykövet Londonban 1877. évi junius 8-án Derby lorddal bizalmasan közölte azon feltételeket, melyek alatt Oroszország hajlandó lenne a portával békét kötni, ha ez e végett hozzá fordulna, mielőtt még az orosz sereg a Balkánon átkelt volna.

Ezen feltételek egyike az volt, hogy Bulgária a Balkánig hübéres autonom tartománynyá alakittatnék Európa garantiája alatt. A török csapatok és tisztviselők eltávolittatnának, a várak pedig lefegyvereztetvén, leromboltatnának.

Bulgáriának a Balkán déli oldalán fekvő része, valamint a többi keresztény tartományok számára rendes közigazgatást biztositanának a hatalmak.

Montenegró és Szerbia területnagyobbitást kapnának, Bosznia és Herczegovina pedig jó nemzeti közigazgatást biztositó intézményekben részesülnek.

Ezen felül, a háboru terheinek megtéritése fejében Oroszország a maga számára visszafogná követelni Besszarabiának azon részét, melyet 1856-ban átengedett, valamint Batumnak a szomszéd területtel való átengedését. Mely esetben Románia akár függetlenségének elismerése által, akár pedig, ha továbbá is hübéres állam maradna, Dobrudzsának egy részével kárpótoltatnék.

S ha Ausztria-Magyarország is követelne maga számára kárpótlást, akár az Oroszország által nyert szerzeményekért, akár biztositékul azon változtatásokért, melyek a keresztény fejedelemségek javára történnének: Oroszország nem fogná a maga részéről ellenezni, hogy azt Boszniában és részben Herczegovinában keresse.

Ezen feltételek — jegyzi meg végül Oroszország képviselője — ugy Andrássy gróffal, mint Bismarck herczeggel is közöltettek igen bizalmasan és az ő — az orosz nagykövet — meggyőződése szerint egyik szárazföldi hatalmasság részéről sem kell tartani ellenkezéstől.

Kérdem a t. miniszterelnök urtól:

1. Való-e Suvalov grófnak azon állitása, hogy az ismert békefeltételek a mi külügyi hivatalunkkal is közöltettek s mi alapon mondhatta a nevezett nagykövet azt, hogy egyik szárazföldi nagyhatalmasság, tehát Magyarország és Austria ellenzésétől sem kell e részben tartani Oroszországnak?

Az Orosz- és Törökország között San-Stefanóban kötött béke feltételei immár közölve lévén a kormánynyal, kérdem:

2. Hajlandó-e a t. miniszterelnök ur azokat a t. képviselőházzal is közölni s egyuttal arra nézve nyilatkozni, mely pontjait ezen szerződésnek tartja a kormány Magyarország s Ausztria s melyeket általában Európa érdekeibe ütközőknek?

3) Osztozik-e azon nézetben, hogy azon szerződés egész teljességében s annak minden pontja tartozik a párisi békekötést aláirt hatalmasságok birálata alá?

4. Mit szándékozik a kormány saját magunk s Európa érdekei biztositására tenni, s készen, ha a congressus létre nem jön, szükség esetére azon állammal, illetőleg államokkal szövetkezni, melyek ezen érdekek megóvása végett erélyesen fellépni hajlandók?

IRODALOM és MÜVÉSZET.

Benedek Józseftől, mint az irók és művészek társaságának pénztárnokától, tegnapelőtt este bucsuzott el Budapesten a társaság. A távozó tiszteletére a kör helyiségében kedélyes lakomát rendeztek, melyen ötvennél többen jelentek meg az irodalom és művészet képviselői közül. A nemzeti szinház drámai és operai igazgatója s majd minden tagja eljött, hogy még egyszer üdvözöljék a távozó pályatársat, ki az „Ellenőr“ szerint meghatottan távozik a körből, hol a barátok tiszteletét és becsülését kiérdemelte s hova bármikor jöjjön is vissza, tárt karokkal fogadják. Sokan mondtak áldomást, poharat üritve az ünnepelt egészségére, hangot adva a bucsuzás fájó érzetének. A társaság éjfélutánig együtt maradt a legkedélyesebb hangulatban. Benedek József, mint nevezett lap hallja, a jövő héten kedden utazik el Kolozsvárra.

*

K. Jászay Mari, a budapesti nemzeti szinház tehetséges tragikai hősnője, mint a „Szegedi Hiradó“ irja, háromszor fog föllépni a szegedi szintársulatnál. Föllép „A hazában“, Váradi Antal „Iskarióthesében“ és „Phaedrában.“ A közönség a vendég föllépteit nagy érdeklődéssel várja.

*

Pozsonyban a Toldy-kör vette a kezébe a magyar szinészet ügyét. A casinot fölkérte, hogy a maga részéről is küldjön ki egy bizottságot s együttesen biztositsák a nem sokára megérkező szintársulat jövőjét.

És ez a pártolást meg is érdemli. Tagjai: a „Közvélemény“ szerint Gerecsné, Daray Károlina, Enyváry Sarolta, Rainer Antonia, Popovics Mari, Fekete, Caravatti, Körösi, Szilágyi, Bérczy, Kiss, Lénárdné, Hahnelné, Kissné, Rónai Mari, Bács, Hevesi, Békefi, Károlyi, Dobocsányi.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1878. április 5.

— **A belügyminiszter** következő körrendeletet intézett a törvényhatóságokhoz: A cs. és kir. hadügyminiszter ur f. évi március hó 18-án 462. sz. a. kelt átarata szerint Magyarország területén a folyó évben teljesitendő földtani és háromszögméreti munkálatok foganatositása czéljából több katonatiszt küldetik ki; felhivatik a törvényhatóság, hogy az emlitett czélra kiküldött s innen nyilt rendeletekkel ellátott tiszteknek megjelenésük esetén a szükséges és árszabályozott czikkek gyors és pontos kiszolgáltatása mellett, segélyezésére legyen, s ez iránt alattas közegeit, valamint a községi előljárókat haladék nélkül megfelelően értesitse.

— **Philharmoniai hangverseny.** Felkérem mindazon urakat, kiket a philhármoniai hangversenyekben a közreműködésre fölszólitottam, hogy a f. hó 6-án azaz szombaton d. u. 4 órakor tartandó próbára megjelenni sziveskedjék. Egyszersmind értesitem a t. közönséget, hogy a hangverseny f. hó 7-én azaz vasárnap d. u. 4 órakor a nemzeti szinházban meg fog tartatni. Kolozsvártt, 1878. április 4-én. Gr. Esterházy Kálmán.

— **A philharmoniai** társaság legujabban Berlioz „Sylphidentanz“-át hozatja meg betanulás végett. Berlioz a modern zene eme legkiválóbb alakja a kolozsvári közönség előtt, még csaknem teljesen ismeretlen. Helyeseljük a rendezőség eljárását, midőn műsorába őt fölveszi s ezáltal nem mindennapi műélvezetre nyit alkalmat.

— **Az E. Kovács Gyulának** tiszteletére valószinüleg az Európa szálloda helyiségében rendezendő ovatiók alkalmával a „Dalkör“ is szerepelni fog. Ezenkivül az egyetemi ifjuság saját kebeléből két szónokot küldött ki Fehér és Ferenczi Zoltán urak személyében az ünnepelt müvész üdvözletére. E. Kovács Gyula e jutalomjátéka alkalmával Pünkösti Anna k. a. is föl fog lépni.

— **Időjárásunk** ma gyönyörü tavaszszá derült ki; felhőtlen mennybolt s meleg napsugár árasztja szét éltető mosolyát az ébredező természeten. Fü, fa, virág, erdő és mező egy pár nap alatt meglepő fejlődésnek indult; csak nehogy az ébredés korai legyen s vagy egy áprilisi fagy nehogy tönkre tegye gazdáink legszebb reményeit!

— **A kolozsvári** polgári lövészegylet 1878. évi rendes közgyülését 1878. april 14-én d. e. 11 órakor a városház nagytermében tartja meg, következő tárgysorozattal: 1. a választmány jelentései, 2. a számadásvizsgáló bizottság jelentése, 3. a jövő évi költségvetés megállapitása, 4. tisztviselők s a szabály szerint kilépő választmányi tagok helyébe ujak választása. Az igazgató választmány nevében. Schopf Gyula, titkár.

— **A kolozsvári** orvos és természettudományi társulat 1878. április 6-dikán szombaton délután 5 órakor a városház tanácstermében természettudományi estélyt tart, melyre a t. cz. közönséget tisztelettel meghivja. Tárgy: Dezső Béla nehány társaságban élő rovar háztartásáról. A titkár.

— **Népesedési statisztika.** Kolozsvártt a mult héten (március 24-től 30-ig) összesen 28 gyermek született, ezekből kettő (egy fiu s egy leány) halva. A 26 élveszületett között 16 törvényes volt, még pedig 11 fiu és 5 leány, 10 pedig törvénytelen (6 fiu, 4 leány); vagyis a törvénytelen születések száma az elmult héten az összes születéseknek 38.4%-át tette! A halottak száma a mult héten nagyon sok volt: 32, miből 16 férfi, 16 nő. Az elhunytak között 13-an öt éven aluli gyermekek voltak; a haláltokozó kórnemek között 2 dyphteritis, 1 typhus és 3 tuberculosis is fordult elő.

— **A honvéd-főparancsnoknak** helyettese, Graef altábornagy, tegnapelőtt kezdte meg szemle-utazásait, melyeket az idén is, ugy mint tavaly és mint 1876-ban, egészen a késő őszig fog folytatni, hogy lehetőleg valamennyi honvéd-csapatot állomásaikon megszemlélhessa, és az ujoncok meg a lovak, és a tisztek meg az altisztek kiképzésének eredményéről, valamint a katonai szolgálat minden ágának mikénti kezeléséről személyesen meggyőződhessen. E szemleutazásokon kivül Graef altábornagy ez idén is valamennyi nagyobb honvéd-összpontositásoknál jelen lesz, a minek elérhetése végett a Kassán, Lugoson, Marosvásárhelytt, Kiskörösön és Párkányon az idén végbe viendő nagyobb honvéd-hadgyakorlatok nem egyidejüleg, hanem egymásutánlag lesznek szeptemberben foganatositva. Tavaly Graef altábornagy szemleutazásai 147 napot vettek igénybe, mely idő alatt majdnem kétezer mértföldet utazott be, és ugyanezek közt több mint 150 mértföldet lóháton, a hadosztály-keretgyakorlatok vezetése és felügyelése végett.

— **A kézdi vásárhelyi** önkéntes tüzoltó egylet javára K.-Vásáéhelytt április 23-án a tanácsház nagytermében közvacsorával összekötött zártkörü tánczvigalom fog tartatni.

— **Az „Erdővidéki** tanitótestület“ folyó évi április hó 13-án d. e. 9 órán kezdve Köpeczen az ev. ref. iskola helyiségében vándorgyülést tart. A gyülés tárgyai: 1.) Jegyzőkönyv-olvasás. 2.) Mintatanitások Dobay János és Bocz Péter községi tanitók által 3.) A mintatanitások birálata. 4.) Felolvasás „Erdővidék földrajzi fekvésének népiskolai módszeréről“ Tulogdi Páltól. 6.) Kebli ügyek, inditványok.

— **Májusi előléptetések a hadseregben.** A májusi előléptetésekre szolgáló előmunkálatokat bevégezték a közös hadügyminiszteriumban. Az előléptetési javaslatok összeállitásából látható, hogy az idén csekélyebb számu előléptetés lesz, mint tavaly. Az osztrák honvédelmi miniszter: Horst is tábornoknak van kiszemelve. Különösen kapitánytól lefelé lesz kisebb mérvü az előléptetés. A főhadnagyok közt a gyalogságban vannak negyvenen, kik e rangot még 1859-ben nyerték. A lovasságnál az 1868-iki, a tüzéreknél a 70-iki főhadnagyok kerülnek sorba.

— **A koronkai** uradalmat e hó 3-án d. u. 4 órakor gr. Toldalagi Victorné, b. Bánffy Anna vette meg 155,001 frton.

— **A csernovitzi** kormányzóság intézkedett, hogy Romániából jövő vagyonok, a járványos kórok behurczolásának megakadályozása tekintetéből, az itzkany állomásnál, desinficiáltassanak. Az „Augs. Allg, Ztg“-ot arról értesitik Bukarestből, hogy Romaniában a typhus mind terjedőben van. Bulgáriában pedig oly mértékben uralkodik e járvány, hogy az oroszok a fegyverszünet megkötése óta e járványban több embert veszitettek, mint az egész háboru tartama alatt.

— **Ki teremtett téged?** Ezt a kérdést intézte valaki egy hét éves leánykához. A kis leány egy ideig gondolkozott, aztán rámutatva egy két hónapos gyermekre, igy válaszolt: „Ilyenné az Isten teremtett, a többit magam nőttem hozzá.“

— **Ozman pasa elutazásáról** Charkoffból a „Golosz“ a következőket beszéli: Ozman pasa, a vendéglő tulajdonosnőjének, kinél fogsága alatt lakott, értékes függőket ajándékozot, és a hatodik kerület előljárójának Grinevicsnek, ki a pasa mellé volt rendelve, megigérte, hogy Konstantinápolyból Medsidje rendjelet küld számára. Elutazása előtt Seklejeff kereskedésében karpereczeket vásárolt, melyeket — mint mondá — háremhölgyek közt fog szétosztogatni. Valamennyi fogoly török tiszt künn volt az indóháznál, hogy a pasától bucsut vegyenek. A pasa a császári szobában bucsuzott el tőlük. A vonat elindulása előtt Ozman igy szólott a „Golosz“ levelezőjéhez: „Én az összes — egészséges és beteg — foglyokat meglátogattam s oly jó bánásmódban találtam valamennyit, mint aligha otthon. Különösen jó dolguk van a beteg foglyoknak, kik az orosz betegekkel egy kórházban vannak és ugyanazon bánásmódban részesülnek. Én tekintet nélkül a nemzetiségre 5000 czigarettát osztottam szét a betegek közt s mindenről, a mit láttam, jelentést tendek a szultánnak. Az ön felséges uralkodója egyformán gondoskodik az orosz, mint a török betegekről. Mély tisztelettel emlékezem meg az ön hazájáról. Éljen boldogul! Kérem még egyszer, őszinte köszönetemet közzé tenni hazája iránt, hol annyi vendégszeretetre akadtam!“

— **Afrikai hittéritők.** XIII. Leó pápa Franchi államtitkár azon tervét, mely Közép-Afrika megtéritését czélozza — elfogadta. Tizenkét missionarius már el is indul Zanzibárba s még április közepén a világrész belsejébe hatolnak. Livinsac pater a Victoria és Albert tónál vállalta magára a téritést, Parcal paternek Tanganyikában lesz a főhadiszállása s tervben van, hogy a téritést egészen Muata Yanvoig terjesztik ki. A kiküldött téritőket tudományos eszközök kezelésére is megtanitották, ugy hogy utazásokból remélhetőleg nem csak a négerek, de a tudományok is hasznot fognak huzni.

— **Ólom-mérgezés.** Nehány hóval ezelőtt Páris Batignolles külvárosában sajátságos járvány mutatkozott, mely több személyt kisebb nagyobb mértékben fogott el. Egy ideig nem tudták a baj okát kitalálni. Végül kiderült, hogy az egyazon sütőtől vették kenyerőket. A kenyeret gondos vegyületi bontás alá vették s kitünt hogy abban jócskán ólomoxyd volt, mely tudvalevőleg erős méreg. Hogyan került az ólomoxyd a kenyérbe? Beható vizsgálat kiderité, hogy a sütőkemenczét lerombolt épületek fájával fütötték. A fa az előtt papiros tapétával volt beragaszva, mely ólomtartalmu festékkel volt bemázolva. Az ólomoxyd beszált a kenyérbe, ellepte a tésztát s ott ragadt.

— **Az „Orpheus“** zenemü-folyóiratnak 7-ik száma megjelent következő tartalommal; 1. Lederer E. Gavotte. 2. Tolnai G. J. Fakó lovam. 3. Varga I. népdalok. 4. Pösztör K. népdalok. 5. Stefán P. Munkára fel! gyors-polka. 6. Gábor Gy. Kék szemek, lengyelke. 7. Dr. Starke A. Névtelen nyitány, harmoniumra. A minden hó 1-ső, esetleg 15-ik napján megjelenő folyóiratnak előfizetési ára egy egész évre (200 oldal zenemüre) 4 frt 50 kr, negyedévre 1 frt 30 kr.

NEMZETI SZINHÁZ.

Bérlet 11-ik szünet.

Kolozsvártt, szombaton április 6-án 1878.

Szombathelyi Béla jutalomjátékául:

A sárga csikó.

Eredeti népszinmű 3 felvonásban. Irta: Csepreghy Ferencz.

Nép, czigányok, pandurok, betyárok.

SZEMÉLYEK:

Bakaj András, jómódu paraszt gazda Tüskésen — —	Szentgyörgyi.
Erzsike, leánya — — —	Balogh Györgyné.
Csorba Márton, csikós gazda Sárréten — — — —	E. Kovács Gyula.
Ágnes, felesége — — —	Krasznainé.
Laczi fiuk — — — —	Vidor.
Gelecséri, puszta biró — —	Szombathelyi.
Peti, fia — — — — —	Váradi.
Harasztos, kántor — — —	Horváth.
Bótos Iczig — — — —	Kassai.
Csárdás, gazda a hólyagosban	Ditrói.
Bogár Imre) betyárok — —	Török K.
Szunyog) — —	Marosi.
Gazsi) koldusok — — —	Krasznai.
Bagó) — — —	Győri.
Böske, főző asszony — —	Körösiné.
Kecskésné, Erzsike keresztanyja	Földesi Lenke.

Kezdete pontban 7 órakor.

KÖZGAZDASÁG.

A vértetü kiirtása.

A földmivelésir ipar és kereskedelemügyi m. kir. miniszter közrendeletileg fölhivja valamennyi törvényhatóságot a vértetü elterjedésének meggátlása és kiirtása ügyében, közölve ezen kártékony rovar ismertető jeleit és az irtási módozatokat. A körrendelet igen érdekes és kivonatilag közöljük. A vértetü a félrepüek rendjébe és a levelészek családjába tartozik. A kifejlődött vértetü 1·6—2 milliméter hosszu, e szerint szabad szemmel alig látható feketéskés vagy sárga szinü, háta és két oldala hosszu szálu, a gyapothoz hasonló fehér anyaggal van boritva. A szárnyatlanok mézsárgák, barna vörösek, a csápok rövidek és világos sárgák, a szemek aprók, alig láthatók, a lábak sárgák. Főleg az almafán fordul elő, ritkábban a körtefán is, különösen az egy éves ágakat lepi el, jelenlétükről meglehet győződni arról, hogy az ágy azon része, melyen a vértetü colonia tanyáz; fehér gyapjuszerü anyaggal van körülvéve. A hol helyet joglalt először, egy kis dudorodás lesz látható, melynek folytonos és gyors növekedése folytán az ág felreped. Az igy származott sebhely mindig nagyobb lesz, végre az ágat kérgétől megfosztja és végre egészen tönkreteszi, legnagyobb károkat a faiskolákban okoz. Óv és irtószerei a következők: Azon helyekről, hol a vérteté már fellépett, nem kell almafákat vásárolni. Az ültetés előtt kefével le kell dörzsölni az almafát, az érdekes helyeket pedig fatapasszal kell bekenni (2/5 agyag 2/5 szarvasmarha-trágy és 1/5 mész vagy hamu). Irtószerei: dohányló, erős eczet gáz viz, hamulúg, borszesz, különösen hatékonyan petroleum és 1/2 font szappanból álló keverék használtatik. Ezen szervek kefe vagy eczet segélyével a megtámadott helyekre mázoltatnak és a bekenés 3—4 heti időközben ismételtetik. Kedvező eredmény azonban csak ugy várható, ha az illletö vidéken az összes kerttulajdonosok hozzá látnak a pusztitáshoz és azt erélylyel és kitartással foganatositják. Felhivja a miniszter végre a törvényhatóságot, hogy a mennyiben területén a vértetü fellépése gyanittatnék, minden kétely kizárása tekintetéből, constatálás végett, nehány megtámadott ágacskát a m.-óvári gazdasági akadémiának küldjön s a rovar pusztitása érdekében annak idején erélyesen intézkedjék.

Piaczok árai.

— **Beszterczei** piaczi árjegyzék 1878. márt. 26-ról: 1 hectoliter tisztabuza 9 frt — kr, elegybuza 7 frt — kr, rozs 5 frt 50 kr, zab 3 frt — kr, törökbuza 5 frt 50 kr, paszuly 20 kr, pityóka 2 frt 20 kr, 1 liter borsó 12 kr, kilogram marhahus 28 kr, 100 kgr. széna 3 frt — kr, 1 kalangya zsupszalma 1 frt 50 kr alomszalma frt 75 kr, egy köb méter kemény tüzifa 3 frt — kr, rizs 34 kr, gyöngykása 32 kr, lencse 14 kr, köles 18 kr, kósó 9 kr, disznózsir— frt 90 kr, szinzsir 70 kr, bors 1 frt 04 kr, hagyma 5 kr, fokhagyma 10 kr.

A „KELET“ magán táviratai.

Feladatott **Budapesten** április 5. 11 ó. — p. d. e.
Érkezett Kolozsvárra április 5. 11 ó. 15 p. d e.

Olaszország konstatálja, hogy a Salisbury elvei és Ausztria nézetei azonosak. Olaszország szeretne a kongressusra visszatérni. Oroszország ellenben a kabinetekkel való külön alkudozásban keresi a menedéket.

Bombaiból jelentik: India öt főállomásáról az angol sereg megindult.

Márczius 28-ikán nehány hajó Bombayból Maltába vitt katonákat.

Bratianó utja teljesen sikerült; gr. Andrássy még arról is biztositá, hogy Oroszország semmi szin alatt hosszabban Romániában nem maradhat.

Varsóban 16 ügyvéd, 17 akadémista elfogatott. Ignatieffnek bécsi utjáról tett tudósitására Krüdener, a varsói főparancsnok Pétervárra hivatott. A czár fogadta.

Tegnap a képviselőházban gróf Szapáry Gyula a budget beszédben helyeselte a kiegyezést s megtámadta az ellenzéki heterogen elemek szövetségét, erre Apponyi a külpolitikában kereste az ellenzéki elemek egyesülésének alapját. Tisza azt válaszolta, hogy a külpolitika alapján az ország belügyeit kormányozni nem lehet. A vita uj nagy fordulatot vett.

Távirati tudósitás

a budapesti árutözsde hivatalos árjegyzeteiről április 4.

Gabona	Faj	Ára 100 klg. tól frt	tól kr	ig frt	ig kr
Buza	bánsági	11	—	—	—
	tiszavidéki	11	35	—	—
	pestvidéki	11	10	—	—
	fehérmegyei	11	25	—	—
	bácskai	—	—	—	—
Rozs	magyar	7	75	8	—
Árpa	takarmány	7	50	7	75
	maláta	8	25	10	20
Zab	magyar	6	60	6	80
Tengeri	bánsági	7	40	7	45
	másnemü	7	45	7	50
Repcze	káposzta	—	—	—	—
	bánsági	7	25	—	—
Köles	magyar	7	—	7	25
Szokvány (Usance) buza	tavaszra szállitadó	11	10	11	20
„	Szept.—Oktre szállitan.	10	67	10	70
rozs	tavaszra szállitandó	7	37	7	42
teng.	Májusra—junira szállit.	7	35	7	40
repcz.	káposzta Aug. Szept. szál.	7	22	7	27
„	bánsági Jul. Aug. szállit.	—	—	—	—
(ny.) zesz	100 liter százalékként.	30	1/2	30	3/4

Érték- és váltófolyam.

1878. aprilis 4.

Magyar aranyjáradék	84.90.
„ kincstári utalv. 1 kibocsát	—.—.
„ „ „ 2 „	107.25.
„ keleti-vasut elsőbség 2 „	72.50.
„ „ állami kötvény 1876 év	64.25.
„ vasuti kölcsön	97.50.
„ földtehermentesitési kötvény	76.75.
temesi „ „	76.—.
erdélyi „ „	75.—.
horv. slavon „ „	—.—.
magy. szőlődézma váltság „	79.50.
Oszt. egységes államadósság papirban	60.30.
„ „ „ ezüstben	64.45.
„ aranyjáradék	72.—.
1860. államsorsjegy	110.—.
Oszt. nemzeti bank részvény	794.—.
„ hitelrészvény	207.50.
magyar. hitelbank	193.—.
Ezüst	166.65.
Cs. k. arany	5.77.
Napoleond'or	9.70 5/10.
Német birod. mark	60.30.
London	122.35.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:
Békésy Károly.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Hivatalos.

291. — 187⁷/₈ mtk sz. (130) (1—1)

Pályázati hirdetés.

A kolozsvári m. kir. tud. egyetem állattan összehasonlító boncztani tanszéke mellett rendszeresitett **tanársegédi** állomás f. é. április-hó 30-kán megüresedvén, arra ezennel pályázat hirdettetik.

Ezen állománnyal, mely két évre (f. é. május-hó 1-től 1880 április 30 ig) töltetik be, esetleg azonban ujabbi két évre meghosszabbitható, 600 frt. évi fizetés és 120 frt. lakbér illeték élvezése van összekötve.

A pályázni akarók életpályájukat, eddigi tanulmányaikat, netalán viselt hivatalos állásukat kitüntető okmányokkal felszerelt folyamodványukat

folyó év április-hó 24-ig

nyújtsák be a kolozsvári egyetem math. term. tud. karának dékáni hivatalához.

Kolozsvárt, 1878. mártius 30.

Dr. MARTIN LAJOS,
a math. term. tud. karának dékánja.

Nem hivatalos.

(129) (1—3)

Eladó szőlővesszők.

Croquant és Alexandriai muskotály 1000-e	8 frt.
Klevner és Tramini 1000-e	5 frt.
Furmint 1000-e	4 frt.

Csomagolás, vasutra szállitás ingyen.

Megrendeléseket elfogad és valódiságokról jót áll — Felső-Ujváron — Utolsó posta: Maros-Ujvár,

FODOR GYÖRGY, borász.

(279) (26—30)

Cs. kir. kiv. osztr. és királyi magy. szab.

bojtorjángyökér-Quint-essenciát

valamint

bojtorjángyökér-esszenciát,

kiválólag valódi minőségben és tisztán előállitva, bátorkodom a magas úrirendnek és t. cz. közönségnek használatúl ajánlani, miután a szabadalmazás által annak valódisága és ártalmatlansága tisztán be van bizonyitva. E két esszenczia mostanig az egyetlen csalhatlan szer új haj és szakáll növelésére és a növés elősegitésére általában és ez eredményt csupán számos szerencsés vegytani kisérleteimnek köszönhetem.— A fennemlitett esszencziákkal egyidőben való használattól ajánlom a csakugyan csupán általam készitett

Chinahéj kenőcsöt és olajat,

mely a hajnövést sietteti, annak szép fényt kölcsönöz, a korpát eltávolitja s további képződését meggátolja.

ÁRAK:

1 üveg bojtorjángyökér quint-esszenczia	1 frt — kr.
1 üveg bojtorjángyökér esszenczia	— frt 80 kr.
1 nagy tégely chinahéj-kenőcs	1 frt 50 kr.
1 kis tégely chinahéj-kenőcs	1 frt — kr.
1 üveg chinahéj-olaj	1 frt — kr.
1 darab chinahéj-cosmetique	— frt 50 kr.
1 nagy üveg valódi kölni viz	— frt 80 kr.
1 kis üveg valódi kölni viz	— frt 40 kr.

Keleti rózsatej-kivonat:

Ára 1 frt. o. ért.

mely a bőr ápolására s a bőr minden hiányainak eltávolitására, mint sveplő, májfolt, bőrhimlő, hőpörs, bőratka, rézfolt sat., a legjobbnak bizonyult be, s ezért főleg hölgyek által nagy előszeretettel használtatik.— Gyorsabb hatás miatt hozzátartozik a rózsatej-szappan, 1 darab ára 30 kr..

Hair-Milkon,

hajfiatalitó-téj.

Ez azon csodás tulajdonnal bir, hogy szürke vagy fehér hajnak visszaadja eredeti szinét, s pedig nem azonnal, hanem hatása 8—10 nap alatt észlelhető. A Hair-Milkont egyetlen és legjobb szer gyanánt ajánlom e czélra, mely teljesen ártalmatlan s meglepő sikert eszközöl.

1 üveg ára 2 frt 50 kr.

A fennebbi különlegességek valódi minőségben csupán

Paternoss J. cs. k. szabadalom-tulajdonos fő- és szállitó raktárában

Bécs, I. Spiegelgasse 8 sz. a. kaphatók.

Használati utasitások különböző nyelven vannak mellékelve.

Vidéki megrendelések készpénzküldemény, vagy utánvét mellett pontosan eszközöltetnek, s a göngyölésért üvegenként 10 kr. számittatik fel.

Fiók raktárak:

Kolozsvártt: Széky Miklós, gyógyszerész.
Pesten: Török József, gyógyszerész.
Pozsonyban: Soltz Rudolf, gyógysz.
Szegeden: Barcsai Károly, gyógyszerész.
Temesvártt: Jahner C. M., gyógysz.

(402) (6—6)

Eddig felülmúlhatlan.

MAAGER W.

cs. királyi szabadalmazott valódi tisztitott

halmájzsirja

MAAGER VILMOSTÓL Bécsben,

melyet az első orvosi tekintélyek megvizsgáltak s **könnyü emészthetése miatt** gyermekeknek is különösen ajánlanak és rendelnek mint legtisztább, legjobb *) legtermészetesebb és elismert leghathatósabb szert **mell-** és **tüdőbajok, görvély, sömör, daganatok, bőrkiütések, mirigybetegségek, gyengülés** stb. ellen — **üvegenként 1 frt,** gyári raktáramban: **Bécs, Heumarkt 3 sz. a.,** **) valamint az osztrák-magyar birodalom legtöbb gyógyszertárában és jóhirü anyagkereskedésében is valódi minőségben kapható.

Kolozsvártt: Wolfl J., Biró J., dr. Hintz Gy., Binder C., gyógysz., **Dietrich S.** és **Csiky Imre** kereskedésökben. **Abrudbányán:** Vladu N., gyógysz., **Gy.-Fehérvárt:** Mihelyes S., gyógysz., **Hátszegen:** Mátéffy B., gyógysz., **Kézdi-Vásárhelyt:** Benkő J., keresk., **Maros-Vásárhelyt:** Jeney K., gyógysz., Bucher M. és Fegarasi J. D., keresk., **Nagy-Bányán:** Abkarovics J., gyógysz., **Nagy-Enyeden:** Oberth J., gyógysz., **Szászrégenben:** Czoppelt H., gyógysz.,, **Székely-Udvarhelyt:** Solymosy J., gyógysz., **Sepsi-Szent-György:** Fehdenfeld J., gyógyszerész.

*) Ujabb időben több czég tölt közönséges tisztitatlan halmájzsirt háromszögü üvegekbe, s azt MAAGER valódi tisztitott **dorsgajdóczmájzsirja** gyanánt ügyekszik a közönségnek eladni. E rászedést kikerülendő, csak oly üveget kell MAAGER valódi tisztitott **dorsgadóczmájzsirjával** töltöttnek elismerni, melyen az üvegen, ragjegyen, lezáró-kupakon és használati utasitáson a MAAGER név áll.

**) Ugyanott van a „schaffhauseni nemzetközi sebkötőanyag-gyár" és new-yorki Hall & Ruckel Sozodont-gyárának is főraktára az osztrák-magyar birodalom részére.

Matico-készitmények Grimault és társa gyógyszerészektől Párisban. (58) (5—*)

E készitmények kétféle alakban vannak, t. i. mint matico-befecskendés és matico-millyék.

A párisi orvosok 12 év óta matico-befecskendéseket rendelnek, mert ezek ép oly gyorsan mint biztosan hatnak és soha sincs ártalmas következményük.

A növényi matico-millyék Grimault és társától Párisban gyorsan hatnak, nem terhelik a gyomrot, s lemezük gabona tápszerből készülvén, csak a gyomorban olvad fel, s összekötetésbe hozza a gyógyszert a húdcsatornákkal.

(439)

Üzlet-megszüntetés miatt általános kiárusitás!

(34—50)

A jelenlegi kedvezőtlen időviszonyok miatt, elhatároztam régen fennálló és jó hirnek örvendő

divat-áru-üzletemet végleges megszüntetni.

Ezen üzlet, melynek készletét csak most újitottam meg, **gazdag választékkal rendelkezik,** minden kigondolható **divat** czikkekkel, **selyem-, gyapjú-, szőr-, gyapott-** és **vászon—kelmékkel, kész férfi-** és **női-fehérnemükkel, szalagokkal, lábbelik, kesztyük, asztalnemük, paplan, matrátz, pipere** s számtalan itt elé nem sorolható árukkal sat. sat. s remélem, hogy miután az **üzletfelhagyási** szándék gyors keresztülvitele tekintetéből, az árakat aránylag igen **jutányosokra, sőt tetemesen leszállitottakra szabtam,**

a n. érd. városi és vidéki **női** és **férfi** közönség minden igényének teljes megelégedésre leszek képes megfelelni.

Gámentzy János,
főtér gróf Teleki Domokos-ház Kolozsvártt.

Zenemüvek zongorára 1, 2, 4, 8, 16 kézre és 1, 2, 3, 4, 8 zongorára.

Iskolák és gyakorlatok mindenféle hangszerre.

Sonáták.	Beethoven.
Változatok.	Mozart.
Rondók. Ábrándok. Salondarabok.	Bach.
Nocturne k.	Haydn.
Romance-ok, sat.	Schubert.
Operák teljesen kivonatban.	Schumann.
Operettek teljesen kivonatban.	Liszt.
Concertdarabok.	Meyerbeer.
Nyitányok.	Mendelssohn.
Indulók.	Rossini.
Keringők.	Auber.
Francziа négyesek.	Bellini.
Polkák.	Donizetti.
Mazurkák.	Weber,
Duettek.	Clementi.
Triók.	C. erny.
Quartettek.	Köhler.
Quintettek.	Ascher.
Sextettek, sat.	Beyer.
Zongorára,	Cramer.
Orgonára,	Ketterer.
Harmoniumra,	Leybach.
Hárfára,	Smith.
Gitárra,	Voss.
Czimbalomra,	Willmers
Cziterára,	Ábrányi.
Hegedüre,	Reményi.
Gordonkára,	Székely.
Brácsra,	Erkel.
Nagybőgőre,	Herz.
Furolára,	Alard.
Sipolára,	Bériot.
Czakanra,	Kreutzer.
Oboára,	Rode.
Trombitára,	Vieuxtemps.
Tubára,	Viotti.
Zenekarra,	Sarasate.
Harmonikára,	Jansa.
Vadászkürtre,	Schulhoff.
sat. sat. sat.	Saint-Saëns.
Énekhangra:	Verdi.
Sopran, Tenor, Alt, Bariton, Basso.	Wagner.
Duettek,	Strauss.
Férfi s női négyes hang,	Rubinstein.
Karének sat. sat.	Tausig.
	Jungmann.
	Cherubini.
	Gounod.
	Mihályi.
	Offenbach.
	Lecocq. sat. sat.

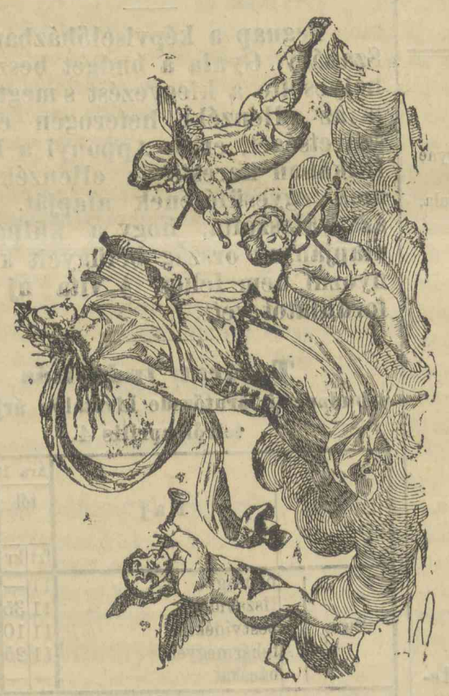

STEIN JÁNOS

ZENEMŰKERESKEDÉSÉBEN KOLOZSVÁRT

minden bárhol megjelent és bárki által hirdetett **zenemű eredeti bolti áron** kapható, vagy, ha esetleg raktáron nem volna, minden árfelemelés nélkül gyorsan megszerezhető.

A kül- és belföld első zeneműkiadóival élénk összeköttetésben állván, a legjelesebb zeneszerzők müvei a legujabbnyosabb kiadásokban, ugy zongorára, mint mindenféle vonó- és fuvó hangszerekre, mindig raktáron tartatnak.

Különösen **a magyar és román, ugy a külföldi salon-zene** eddig megjelent termékei a legnagyobb és leggondosabb választékban vannak raktáron, ugy, hogy e részben zeneműraktárom teljes és minden igénynek megfelelő.

Bátor vagyok ez alkalommal figyelmeztetni a vidéki t. cz. zenebarátokat és zenértő közönséget, **hogy mindig szivesen küldök jeles és új zeneműveket megtekintés, vagy kivalasztás végett bérmentesen,** s felkérem, hogy ebbeli kivánsá gukat és hogy milyennemü zenedarabokat óhajtanak, velem akár levélben, akár egy levelező lapon tudatni sziveskedjenek.

Az **„Edition Peters"** czimü rendkivül olcsó és jeles zeneműkiadások mindig készletben vannak.

Zenemüjegyzékek kivánatra ingyen és bérmentve küldetnek.

Gazdagon felszerelt hangjegy-raktáromat, kiváltképen pedig a különféle hangszerre való **iskolákat, gyakorlatokat és egyáltalában az instructiv zenét** szabadjon a t. zenetanár urak szives figyelmébe ajánlanom.

Magyar zene és ének legteljesebb raktára. | Minden eddig megjelent czikkek. | **Román zene és ének legteljesebb raktára.**

Első magyar részvény-serfőzde

KŐBÁNYÁN

föraktára az erdélyi részekre

Erste Ungarische Actien-Bierbrauerei

STEINBRUCH

Haupt-Depot für Siebenbürgen bei

CSIKI TESTVÉREK NÈL

KOLOZSVÁRTT.

100 palaczk kiviteli	Aszokser	26 frt 80 kr.
100 „ „	Marcziusi	28 frt 80 kr.
100 „ „	Dupla marcziusi	30 frt 80 kr.
100 „ „	Udvariser (Pilseni modor szerint.)	30 frt 80 kr.

Csomagolás 50 üvegenként történik ládákba, melyeket 1 frt 20 kr., csomagolást 15 krba számitjuk.

A helyben Kolozsvárt elfogyasztandó minden 100 palaczk ser után külön 4 frt városi fogyasztási illeték fizetendő.

Az általunk kiszolgáltatott sörös palaczkok százát, ládákkal együtt Kolozsvárra visszaszállitva 12 frt 40 krba visszavesszük, mely összegből, Kőbányárai visszaszállitásért 3 frt 8 kr. leszámittatik.

KLAUSENBURG.

100 Flaschen Export	Lagerbier	f. 26.80
100 „ „	Märzen	f. 28.80
100 „ „	Doppelmärzen	f. 30.80
100 „ „	Hofbier (nach Pilsner Art.)	f. 30.80

Die Packung ist zu 50 Flaschen in Kisten, welche wir mit f. 1.20 berechnen, Packung per Kiste 15 kr.

Von die, in loco Klausenburg consumirenden Biere ist von je 100 flaschen f. 4. städtische Consumsteuer zu entrichten.

Für die, von uns ausgefolgte Bierflaschen zahlen wir per 100 St. sammt Kisten franco Klausenburg gestellt f. 12.40 retour, wovon für francotour bis Steinbruch f. 3.08 in Abrechnung gebraucht werden.

(118)

ELADÁSI ÁRAK KICSINYBEN. — DETAIL PREISE. (7—7)

1	Palaczk kiviteli	Aszokser.	1	Flasche Export	Lagerbier . . . . . 28 kr.
1	„ „	Marcziusi	1	„ „	Märzen . . . . . 30 kr.
1	„ „	Dupla marciusi	1	„ „	Doppelmärzen . . . . . 32 kr.
1	„ „	Udvariser	1	„ „	Hofbier (Pilseni mód szerint. Nach Pilsner Art.) 32 kr.

Palaczkok 10 krba számittatnak és vétetnek vissza.

Flaschen werden zu 10 kr. berechnet und zurück genommen.

LUHI MARGIT-FORRÁS

Orvosi tekintélyeink ezen ásványvizet részint még eddig sehol elő nem fordult alkatrészeinél, részint ezek szerencsés összetételénél fogva, kiváló hatásunak ismerték el, főleg mert gyengébb szabad szénsavtartalomban, de gazdagabb félig kötött szénsavban, valamennyi eddig ismert szikléges ásványvizeknél, s mig a szabad szénsav csekélyebb jelenléte megóvja a beteget a káros sőt veszedelmes izgatástól, addig a félig kötött szénsav gazdagsága a gyógyhatású alkatrészeknek, a beteg testrészekbe való gyors és biztos felvételét eszközli. Ezen tulajdonságának köszönheti a Margit-forrás azon kiváló előnyét is, hogy a hol a **Seltersi, Gleichenbergi, Giesshübli, Radeini, Vichyi sat.** hasonló szabad szénsavtartalomban gazdagabb ásványvizek, tüdővérzéseknél nem alkalmazhatók, a „Margit" forrás-viz a legjótékonyabb hatás mellett folyvást használtathatik.— Ezen állitásokat orvosi tekintélyek bizonylatai igazolják, melyek bár kinek kivánságára készséggel megküldetnek. **A Luhi „Margit" forrás-viz** nagy sikerrel alkalmaztatik mindennemü **tüdő-, légzőszervi, gyomor-, bél-** s Lythium tartalmánál fogva **húgyköveshólyag bántalmaknál.** (79) (6—6)

Borral használva a legegészségesebb s legkellemesebb ital. — Természetes tulajdonsága, hogy az üvegekben ülepedést csinál.

Szétküldési fő-telep:

Dr. KARLOVSZKY utódánál Luhi forrás, Munkács mellett.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Nyomatott Stein János m. k. egyetemi-nyomdásznál az ev. ref. tanoda betüivel Kolozsvártt.